

ZAMIERENÉ
NA RUSÍNŮV

3

Послідній аплавз
про Марію Чокынову

ІНФОРМАЦЫЙ
SERVIS

9

Церьков в оковах
тоталітнього режиму

| факты | культура | история |
актуальне інформації о Русинах
а Nielsen пре Русинів

| факты | культура | история |
актуальне інформації о Русинах
а не лем про Русинів

AKTUÁLNA
TÉMA

10

Na slovíčko
s Dušanom Čaplovičom

СТОП водній програді у Тихім Потіці!

Сілівія Лусінова

Так ся здасть, як кідьбы дакотры русиньскы села были лакатинков про ставляня водных проград, якы собі наслідні беруть великы жертвы окремых обывателів (бо приходять о свої обыстя), або (у тім ліпшій разі) суть якымсь спростредкователем великого бізнесу про панів згоры. По выбудованю водной програды Старина сниньского окресу, (была збудована в роках 1983 – 1988), де пришли о свої домови жытелі із семох русиньскых сел (Дара, Остружниця, Руське, Смолник, Старина, Велика Поляна і Звала), ся знова діставать до „тренду“ пропозиція на выбудованя водной програды близко русиньского села Тихый Потік сабіновского окресу.

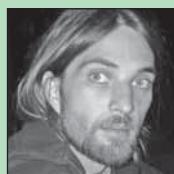
Водареньска програда Тихый Потік, бы ся мала находити лем 600 метрів за селом, на воєньскім просторі Яворина, (територія блажовской долины і выселеного села Блажів) у просторі 112 штоворечных кілометрів за 344 міл. €. Будованя такого діла ся дотыкать і дальшых русиньскых сел левочского окресу, якыма суть - Вышні Репашы, Торіскы, Нижні Репаші, Ольшавіця, котры ся находять у навколитости

у Левочскых верхках. Значить, стара тема ся по 15 роках зьясь обновила. Старостове спомянутых

► с. 2

Глоса

Петро Медвідь
редактор Інфо Русина

Даколи мі ся то із нами, Русинами, видить так, же сьме розваджены меджі собов на вшыткы боки. Гледаме собі неприятели подля того, хто до какой русиньской організації є заряджений, обвинюеме, же то тамты або іншы суть zodповідны за діятельность русиньства. Діліме ся і подля релігії. В непосліднім ряді надаваме на Словаків, Українців, Мадярів ітд. Вшыткы за то можуть. Мы - ныйт. Замірюеме ся на „неприятели“ а нашій увазі втікать змыселность. Хочеме веце право-моцї, але нехоснуеме ані то, што нам законы дозволяють. Сьме тихо а невадять нам, же по наших селах, де (подля списованя людей) бы мали быти осаджены таблы із русиньсков назвов написы не суть а і там де были, ся помаленькы вытрачають. Іці ай волиме тых самых старостів і посланців сел, котры за то одповідають. Но мы гледаме неприятели ай там, де їх не є. Знате такы сны? Пренаслідує вас дакто а хоць му невидите до твари (думате, же є за вами), втікате. Іднать ся о жывот. Интересне є, же в переважности в тых снах лем біжимо. Непопробуеме авто, автобус, електричку, або іншых выможености нашой эпохи, бы утечі од небезпекы. Кідь ся рано збудиме, выдыхнеме собі. Прийдемо ку тому, же єдиним неприятели сьме собі были мы самы із нашим підсумліньом і хворыма думками, од котрых походить тот сон. Рано є нашов захранов. Уж невіткаме, некрічіме. Заміряйме ся на реальности. Пробуджіня із русиньского сна (де видиме лем неприятели, перед котрыма треба втікати і кричати), а невыхоснуеме понукнуте таксі, так прости а скоре, nebude. Добре рано, Русины!

Наша Мілка Губова ЖЕНА РОКА

Сілівія Лусінова, фото авторкы

7 мая 2010 была у просторах історичной будовы театру Іонаша Заборьского у Пряшові славностна академія із нагоды Дня матерей. Акція ся одбыла під покровительством председы ПСК-МУДр. Петра Худіка, котрый уж традичні каждый рік уділює оцініня ЖЕНА РОКА. Тот титул собі того року із Пряшова до родной Габуры меджілаборецького окресу, однесла наша русиньска активістка Емілія Губова (на фото) котра про Інфо Русин повіла: „Барз собі того ціню, была єм при выголошованю мого мена міло удивлена. Дякую Окресному выбору Унії жен із центром в Меджілабірцях, конкретні Марії Онуфряковій, котра мене пропонувала за окрес Меджілабірці на здобытя такого оцініня“.

Про интерес увадžeme, же М. Губова є довгорічнов русиньсков активістков і шырительков русиньской культуры. В сучасности є председкыньов Містной організації Русиньской оброды в Габурі і ведучов ФК Габурчанка із котров ся вельо раз презентувала на русиньскых акциях. Мила і фурт усмівава М. Губова є і організаторков многих культурно-сполоченьскых акцій як Габура співать і танцює або Віфлеємський вечур у Габурі, де собі мімо сценаря і режії випробувала і модераторьскы зналости. Нашій оціненій пані Мільці сердечно гратулуєме і дякуєме зато, же і вдяка ній можемо о такых позитивных новостях, котры шырять добре мена Русинів, інформувати читателів наших новинок.

ФЕДОР ВІЦО – ІЛЬКО СОВА З БАЮСОВА

Ja vám celkom rozumiem. Ale niečo iného by bolo, ak by cez tento kraj prechádzali finančné toky.

► с. 1

сел як і жителі виразні несугласять із будованьом програды. Проект одмітають і думають собі, же є лагодный лем про самотного інвестора яким є штатный подник Водареньска выставба із центром у Братіславі. Вшыткы были пересвідчени о тім, же бой против планованой програды в 90. роках був уж тогды нафурт закінченый. Но реаліта є інакша, бо уж спомянутый штатный подник зясь пропонує обновліня будованя програды. Старостка села Т. Потік - **Мгр. Любіца Джуганова** ку тому додавать: „*Выход Словеньска не терпимь недостатком питной воды. Ведь із потверджених жридел знаме, же дотеперь не суть достаточні схосновати капацити водной гати Старина, бо небыли напоены на тот здрой вшыткы планованы центры ай верейны водоводы у дакотрых селах хьблять. Водна ставба мать быти выбудованем 600 метрів за нашым селом, де буде стояти 61 метрів высокый проградный мур. Но і кідьбы був тот мур не-знам якый міцный, так хто нам заручить, же собі вода ненайде дорогу і незатопить ціле село? Програду нехоче із жителів села абсолютні ніхто! А на того, як буде село вызерати через будованя програды, кідь будуть по нім ходити стовкы накладных моторів, уж ани нероздумую, бо то буде катастрофа. Будованя програды буде Т. Поток економічно зневыгодновати, розвиток села ся заставить і живот ту буде поступні вымерати“.*

- додавать смутні Л. Джуганова. І старостове із навколитых сел суть тых сугласны із аргументаційов старосткы Т. Потока. Вшыткы додавають, же територія Вышньої Торісы абсолютні не-потребує водне діло, скірше є ту потребне рішыти іншы соціалны проблемы. Вказують і на факт далшого небезпеченьства водных проград, ку яким принадлежать і терорістичны напады. Пропонують цілый процес заставити і вызывають компетентны інштитуції, жебы в їх регіоні підпорвали такы водареньскы рішїня, якы будуть у згоді з потребами містных жителів і жебы приношали хосен вшыткым.

А як ся на дану проблематику позерать тот найкомпетентніший-міністер животного простора СР Й. Медведь?

„Самособов, же мусять быти решпектованы інтересы жителів сел, котрых ся будованя програды дотыкать. Но із другого боку є потрібне тот проблем видіти у шыршім сполоченьскім контексті розвитку а то не лем у тім регіоні, но і в рамцях цілого Пряшівского ай Кошыцького краю“.

Значить то, же підпоруєть выбудованя програды в Т. Потіці?

Водареньска програда Т. Поток мать быти великокапацітним здройом питной воды про выходословеньску водареньску суству, главні про міста Пряшів і Кошыці. В сучасности ся недостаткы пітної воды у спомянутых містах компензу-

ють додаваньом воды із системів водной програды Старина, котра ся прочерпує у Ганушівцях над Топльов. Тото є лем дочасным рішїньом, бо мать барз тяжкы фінанчны і організачны условия.

чїньом, буду жадати председу Пряшівского самосправного краю П. Худіка, жебы ся він высловив ку соціално-економічному розвою у регіоні Вышньої Торісы, а то не лем у контексті із жрид-

▲ Міністер животного простора СР Йозеф Медведь (у середині), старостка села Т. Поток Л. Джуганова і Я. Грнчїж, ведучій одбору приправи інвестицій Водогосподарьской выставбы ш.п. Братіслава на місцю, де бы мала быти выбудована програда.

Водареньска програда Старина была выбудована главні про окресы Снина, Гуменне, Михайлівці, Требішів, Стропків, Бардейів, Свидник і Меджілабірць. Выше спомянуты аргументації мі надавають компетенції ку тому, жебы м ся теперь едноточні выловив, ці буде будованя програды реалізована або нїт.

Хто мать подля вас ку тому бїшы компетенції і яка буде далиа поступность при тїй, так заважній проблематиці?

Зато, же ся їднать о великий проект із надрегіональным зна-

лом питной воды. Кідь буде потребне, так дам повірїня на выпрацованя новой (актуальной) документації ЕІА на посуджїня вплыву на животный простор того регіона.

Подля закона сьме собі овїрили, же за засобованя обывательства питнов водов одповідать самосправа, а не влада. Зато вірїме, же праві самосправов буде выпрацоване таке алтернатівне рішїня на засобованя питнов водов, котре буде выгодным про вшыткых жителів выходного Словеньска.

ПРОГРАМ

22. МАЯ 2010 – СУБОТА

14,00

Панахіда на цїнтерю Е. Дворняка (Нікіфора)

14,30

Положїня квітів ку помнику Нікіфора за участі делегації русинських організацій і ФК у народных кроях

15,00

Отворїня выставы русинських (лемківских) малярів різбарів і фотографів) у салі Головного павілона

15,15

Отворїня VI. Бєнале Лемківської культуры в Криніці

1. концерт - ФК із Польщі і Словеньска – сала концертова в Головному павілоні

19,30 – 21,30

2. концерт - ФК і солісты з Польщі, України і Мадярьска, сала

ПОЗЫВАМЕ на VI. Бєнале лемківської культуры у Криніці в Днях 22. – 23. мая 2010

▲ На фото С. Лисінової завершална сцена V. Бєнале лемківської культуры у Криніці, котре ся одбыло в 2008 році. Налїво А. Колча, головный організатор акції і член СРР за Польско, П. Трохановський, визначный лемківський поет і О.Д. Файфер, професорка Ягелоньской універзити в Кракові.

концертова в Головному Павілоні Піяльні

Уділіня премії А. Духновіча і А. Годинькы за русиньску літературу

22,00 – 24,00

Бісіда писателів і інших творців Kawiamia „Węgierska (Мадярьска) Корона“

22,00 – 04,00

Діскетота про молодых і гостів ФК

23. МАЯ 2010 - НЕДІЛЯ

8,00 Св. літургії:

- православна – ул. Цментарна 3
- грекокатолицька – у центрі міста Криніца

8,30 – 11,45

4. засіданя Світової рады Русинів - Пензіон Вісла

10,00 - 12,00

Концерт церковных хорів – сала концертова в Головному павілоні, вступ вольный

12,00 – 14,00

Діскузія о сучасній лемківській (русиньській) культурі, діяльствї і проблематиці її розвитку, за участі представителів океремых країн СКР

15,30

3. концерт – ФК і солісты із Сербії, Чеська, Словеньска, Румунії, Сала концертова в Головной Піяльні

17,30

Славностне закінчїня VI. Бєнале Лемківської культуры

Послідній аплавз про Марію Чокынову Умерла особность русиньской людовой пісні – Марія Чокынова

Дня 27. апріля 2010 р. у віку 63 років умерла по бою із довгов хворотов една із найліпших інтерпреток русиньских людовых співанок Марія Чокынова із Ублі.

Її співацькому натурелови были близки вшыткы жанры людового співу а окрім русиньского фолклору ся із великым інтересом занимала ай словеньскыма людовыма співанкама, котры собі облюбила через інтерпретачне уміня свого великого ідолу – першой дамы словеньского людового співу пані Даріны Лаштяковой.

Як споминала сама пані Марія, велику школу співу дістала од властной бабкы Гелены Паливодовой, із котров од дїтських часів націвляла свадьбы по селах, на котрых бабка Гелена была фурт звідов а внучка у своїй тужбі вырівнати ся своему ідолу ви скоро увила у своїй душі гніздо про чудесного пташка із музиканцькыма крылама. А так уж як пятьрічна абсолвовала выступліня дома і по навколишніх селах із колективом дорослых хлопців і дівчат, котры маленьку співачку не раз по вечурных выступлінях приносили домів на руках заснену.

Марія Чокынова рада тужыла і як доросла а найчастніше ся фурт чула перед публіком, хочь сцена її особного жывота небыла ку ній про щастя фурт найщедрішов. „**Не є такой співанкы, котру бы-м нехотіла заспівати. Моя душа приймає вшыткы співы із рівнаков любов.**“ То суть слова її особной сповіді при наших бісідах о її жывотий пути, коли ся сповідала із тонів властной душевности, попреплітаной златыма сіменами тонів музыки. Небогу Марію Чокынову тішыло вношати до людських душ балзам. Абсолвовала три нелегкы операції, поховала двох мужів а при жывоті і тримали три красны діти і наисто ай її велика любов ку співанкам і співови. Спомеджі музикантів собі найвеце цінила музичного дїрїгента а ґрупмайстра людовой музыки ФК Хемлон Гуменне Мірослава Кереканіча, в сполупраці із котрым записала много співанок у Словеньскім розгласі у Пряшові і Кошыцях, і у телевізії. Її близкым сполупрацovníком был і Штефан Молота, директор Орхестра людовых інструментів Словеньского розгласу у Братіславі, але ай далшы майстрове фолклорной людовой музыки – Франтішек Славковскый, Юліус Селчан, Мілан Рендош, Андрій Кандрач. За своє уміня была оцінена многыма тітулами, як - лавреат на фестивалох людовых співів Земплін шпіва, Маковицька струна, Співы мого роду а тьж была лавреатков цілоштатного конкурзу музичного фолклору у Банській Бістріці. Спів і музыка привели пані Чокынову і ку писаню стишків. Написала даскілько текстів, котры дала і музично обробити а визначна є і її зберательска робота, в рамцях котрой зазначіла веце як дваство русиньских людовых пісень. Тота намага пані Чокыновой небыла дотеперь видавательскы зфіналізована, зато нам зістать вірити, же часть творчого одказу Марії Чокыновой оживить Русиньска оброда на Словеньску выданьом зборника нвов позбераных русиньских народных співанок. Выдавательскы є недокінчена і інтерпретачна позostalьсть, котру є потребне сустредити до самотного ЦД, бо за свого жывота нияке окреме выдання невстигла приправити.

І наприк тому пісньовый одказ Марії Чокыновой творить златый фонд русиньского інтерпретачного людового уміня, котре овплывнило многых молодых співаків народных співанок ай обогатило русиньскый фолклорный контекст.

В піснях свого роду будете про нас вічні жыва, пані Марію, за што Вам редакція Інфо Русина із своїм выдавательом Русиньсков обродов на Словеньску высловують ВЕЛИКЕ ДЯКУЄМЕ!

Най Вам є родна підбескідьска земля легка, най вічні жыє Ваша память і Ваш умелецькый одказ.

Ш. Сухый

СПИСОВАНЯ ЛЮДЕЙ СПОВІДЬ ПЕРЕД ОБРАЗОМ МАТЕРИ

Днесь Мґр. Віктор Гуліч (1973), Пряшів

Єм отець трох дїтей, роджений Гуменчан, але жыю у Пряшові, де єм абсолвовав свої високошольскы штудії а нескірше єм собі ту нашов роботу і заложыв родину. Выростав єм в русиньскій родині, де родичі межі собов, але і з нами дітми, бісідовали по русиньскы. Ціла наша велика фамелія жыла в селах Габура і Нягів а так ся моє одношіня ку Русинам, їх языку і культурі іщі веце роками утверджовало, кідьже сьме там ходили на вакації ітд. Найвеце собі спомяну на свого діда, котрый был дость знамый свадьбяный староста на Лабірціні. По нім мі зістали і звуковы награвкы колядок, котры собі він памятав іщі із свого дітинства. Барз любив співати людовы пісні, котры учив ай мене. Тото вшытко ня наповньовало тугов продовжовати тоты традиції, котры мі дідо, (ай кідь єм собі то тогды іщі так не усвідомльовав), передавав до мого сердця. Вельо раз мі дома співала і мама. Неможу забыти ани то, як сьме ходили од дітинства на Фестівал культуры і шпорту до Меджілабірцьів.

Але чом тото вшытко споминам? Зато, бо єм вдячний своїй родині, же ня вела ку русиньству, уміцьновала в тім, же можу ай мам быти гордым чоловіком – Русиним, котрый ся за то немусить ганьбыти і немусить то скривати. Кідь собі теперь спомяну на тоты часы, усвідомлюю собі, же то, што мі давала моя родина, небыв лем хоцьякий спів або традиції. Они мі таков путьов подаровали кус себе, своей ідентіты і гордості, котры днесь ношу у своїм сердцю. І зато мам снагу в тім продовжовати. В Пряшові, де теперь жыю, єм розбігнув співацьку ґрупу, котра каждый рік на Рождество ходит по наших русиньских родинах а традичні колядує так, як собі то люде памятають із сел, де ся колись народили. Тото, што ся у мі утримало із дітинства, хочу дале шырити. Є добрі, кідь ся молоды люде організують і стрічають на акціях, котрыма ся підпорує русиньска культура і освіта, бо потім то можуть видіти і їх діти, котры так мають приклад ай у свої дорослости можуть в тім продовжовати, хранити у своїх сердцях і шырити нашы традиції і обычаї дале. То є дорога, котра была указана мі а є мі найближша. Але каждый з нас собі дорогу подаваня свого культурного богатства і ідентіты може выбрати сам подля себе. Найважнійше є, жебы ся того небоаяв і неганьбив ся за то. А нетреба ся ани бояти дашто обновити, або дашто нове зорганізовати, бо фурт ся найдуть люде, котры хотять, знають і можуть помочі. Кідь собі такы заважны річі возьме ку сердцю, потім nebude проблем при списованю людей у 2011 р.

Я, Віктор Гуліч днесь знам, же єм русиньской народности а моім материньскым языком є язык русиньскый. То собі гордо напишу і при списованю людей. Одказ моїх родичів і старых родичів мі недовольити зробити нич інакше. Подумайте о тім і Вы.

РУСИНСЬКИЙ ПРОГРАМ 20.5.2010 – 31.5.2010

20.20.5.2010 – ЧЕТВЕРЬ

18.00 – 18.30 Радіоновины

22.5.2010 – СУБОТА

18.00 – 19.00 Радіо молодых
Приповідка: З. Ковальчикова:
Родина ступниці Дуровых
19.00 – 20.00 Радіомагазин – репріза
20.00 – 20.30 Літ. релация: М.Сисак: Од початку
по наши дни
20.30 – 21.00 Гітпарада русинських співанок –
репріза

23.5.2010 – НЕДІЛЯ

7.00 – 7.45 Село грать, співать і думу
думать – репріза
7.45 – 9.00 Музичны поздравы
18.00 – 19.00 Кумове

25.5.2010 – ВІВТОРОК

18.00 – 18.30 Радіоновины
20.00 – 21.00 Радіомагазин
21.00 – 21.30 Літ. релация: Од початку по
наши дни – репріза
21.30 – 22.00 Музыка народностей

27.5.2010 – ЧЕТВЕРЬ

18.00 – 18.30 Радіоновины

29.5.2010 – СУБОТА

18.00 – 19.00 Радіо молодых
Приповідка: З. Ковальчикова: О тім,
як ся ноты бавили на скривачку
19.00 – 20.00 Радіомагазин – репріза
20.00 – 20.30 Подобы жывота – репріза
20.30 – 21.00 Музыка народностей

30.5.2010 – НЕДІЛЯ

7.00 – 7.45 Село грать, співать і думу
думать – репріза
7.45 – 9.00 Музичны поздравы
18.00 – 19.00 З радіоархіву: Ф. М. Достоевський:
3 літературной творчости

31.5.2010 – ПОНЕДІЛЬОК

18.00 – 18.30 Радіоновины

ГІТПАРАДА РУСИНСЬКИХ НАРОДНИХ СПІВАНОК 2010

Сімдесятедруге коло гітпарады русинських народних співанок принесло такы конкурзны співанкы:

1. ФГ Біловежанка із Біловежы – „В Біловежі росне ярець...”
2. Наталія Сікорякова із Літмановой – „Танцію, танцію...”
3. Мірела Мати із русинського села Коцур (Сербія) – „Наймільша думка...”
4. Ніколка і Сімонка Качмарйова із Сорочіна – „Родиненко моя...”

НОВИНКЫ:

5. ФГ Калина із Гуменного - „Стояла я...”
6. Вокално-інструментална група Пайташы – „Лісочка, лісочка...”

Вашы голосы про три із шестьох співанок посылайте емэйлом на адресу: ondrej.kandrac@rozhlas.sk а забудьте на гесло – **Співам собі, співам...** На выгерцю чекать – **ЦД ФК Фурмане із Требішова**. Потішыть нас ай одповідь на вопрос: „Што є СТРУЖЛЯК?”. Уж теперь вас кличеме ку слуханю далшого кола гітпарады **18-го мая вечер од 21,30 до 22,00 год**. Репрізу гітпарады одвысыламе у суботу **22-го мая од 20,30 до 21,00 год**.

REDAKCIA NÁRODNOSTNÉHO VYSIELANIA
Нáродностне vysielanie на образковách STV
je в такотмо poradі:

Каждый уторок о 16,30 год на Dvojke са стрідають різне народностне magazíny (26. min.), medzi ktorými nájdete aj Rusínsky národnostný magazín. **Найближше одvysielanie Rusínskeho národnostného magazínu bude 15. 06. 2010.**

Каждую субботу о 19,50 год на Dvojke, teda bezprostredne по hlavných Správach, в часе, keď на нých programoch зvа́чша іду reklamy, môžete sledovať **Нáродностне справы**. Majú približne 7 minút а каждый тýждень je інý moderátor.

Do mesiaca са стрідають штыря: **Jarka Sisáková (herečka DAD-u) Нáродностне справы moderuje в jazyku rusinskom**. V správach odznievajú informácie в рóznych jazykoch podľa toho, акý národnost' správa približuje. Okrem češtiny sú všetky informácie titulkované до slovenského jazyka.

Svoje postrehy, ale aj pozvánky на podujatia, významné aktivity, případne upozornenia на významné osobnosti či udalosti zasielajte на адресу: **Slovenská televízia štúdio Košice, Redakcia národnostného vysielania, PhDr. Ľuba Koľová, Rastislavova 13, 043 07 Košice, mobil: 0905 639 910, e-mail: luba.kolova@stv.sk alebo nske@stv.sk.**

Z KRÁTKEJ HISTÓRIE NÁRODNOSTNÉHO VYSIELANIA STV

Нáродностне vysielanie на образковách Československej а neskôr Slovenskej televízie má vyše 25 - ročnú históriu. Ako прvé, з народностных vysielaní pribudli на образковке informácie в маďарском jazyku.

По roku 1989 najprv в rámci Spravodajstva а од konca roku 1991 pribudlo národnostné vysielanie Rusínsko-ukrajinské.

ZAČIATOK VYSIELANIA NÁRODNOSTNÝCH MAGAZÍNŮV

Нáродностный magazín Штарт vysielania

RUSÍNSKO – UKRAJINSKÝ	20.01.1992
RÓMSKY (ROMALE)	25.02.1992
MAĎARSKÝ (aj з Košic)	14.07.1992
NEMECKÝ	27.03.1993
MIX Večer národn. menšín	01.10.1998
ČESKÝ	14.11.1998
Slováci в zahraničí	24.04.1999
POLSKÝ	18.09.1999
RUSÍNSKY	08.01.2000
UKRAJINSKÝ	05.02.2000
ŽIDOVSKÝ	17.07.2001
BULHARSKÝ	06.11.2001
SLOVÁCI VO SVETE	13.01.2004
MIX (Ázijské krajiny – Vietnam, Jemen, Afganistan)	06.02.2007
RUSKÝ	20.03.2007

▲ Jaroslava Sabolová-Sisáková, Saša Rašilov

Ako vyplýva з prehľadu, posun в národnostnom vysielaní nastal по roku 1998, keď bola prijatá **Koncepcia vysielania pre národnostné menšiny** в STV (autorka: Ľuba Koľová) а následne vznikla **Redakcia národnostného vysielania с centrom в Košiciach**.

Informácie spracovala: **PhDr. Ľuba Koľová**

Театер А. Духновіча у 2010 р. у русинських містх і селх

Дорогы читателі,

періодічно вам у наших новинках приношаме програм выступлїнь ТАД-у, котры ся одбывають у Пряшові. До днешнього выдана сьме про вас приготувилы цілорічний театралный план выступлїнь, котры ся одбудуть мімо Пряшова. Головні зато, жебы і тоты што не мають можливость прийти до Пряшова, могли видіти у своїм місті, ці селі умелецьке майстровство наших театральців.

МАЙ

5.5. Нижня Полянка -
Прінцовы галушкы (РН)
29.5. Порач -
Окресный шпыталь (ОШ)
30. 5. Торискы ОШ

ЮН

6. 6. Кружлїв ОШ
13. 6. Рівне ОШ
27. 6. Гунківці ОШ

СЕПТЕМБЕРЬ

4. 9. Камюнка ОШ
12. 9. Гостовіці ОШ
19. 9. Чабины ОШ
26. 9. Убля ОШ

Погляд на атмосферу зображуючу театральне іскусство наших артистів.

ОКТОБЕРЬ

3.10. Ортугова ОШ
10.10. Высланка РН
17.10. Стебник ОШ
18.10. Снина ОШ
24.10. Ладомірова РН

НОВЕМБЕРЬ

7.11. Чертіжне ОШ
14.11. Словінкы - День дерешовый
27.11. Пыхні ОШ

Вдяка за талант, о котрый ся ділить

Михал Калиняк, председа МО РОС у Пряшові

Другу майову суботу ся прясівськым ПКО несла неповторятельна атмосфера прекрасных тонів русиньскых співанок, бо наша співачка Анна Сервіцька у своїм незабытнім програмі ославлывовала 25 років свого умельцького жытота.

Акція была інтересна і тым, же притомным понукала веце, лем як уж спомянуту неопаковательну атмосферу. Покры Словеньско уж періодічно глядять суперстар і „целєбріты“ ся перебігують в телевізії в танцюваню, у Пряшові сьме мали честь ославлывовати із реальнов целєбрітов культурного жытота.

Із той причіны бы-м хотів выхосновати простор в Інфо Русині і подяковати ся А. Сервіцькій за епоху неувіровательной творчости на полю

умельцькой роботы і досправдивой шіроци. Бо свій талант неохабил лем про себе а уж 25 років ся інтензівні о нього ділить із нами. Нашу співачку зглядам як реальну целєбріту і пыху Русинів. Барз собі желам, жебы сьме ся могли іщі много років тішыти на її новы прекрасны співанкы. Вірю, же сполочным желаньом вшыткых Русинів є пожеланя многих успіхів нашій Анні Сервіцькій, бо її творчость є нашов сполочнов радістьов.

Фолклорный колектив Хемлон в Перемышлю

Вдньох 2. - 3. мая 2010 р. був ФК Хемлон із Гуменного участником ослава 30. юбілею выникнута ФК пісень і танців „Пжемішл“ із польского Перемышля. Великы ославы были закомпонуваны меджі черьковны і штатны свята і одбывали ся 5 днів. Членове ФК Хемлон ся за час свого перебуваня у Польску представили кройовыма анімаціями містом і выступліньом на завершалнім концерті, в котрім СГ Гачуре, таньцорісты і музыканты выступили в тріцятиминутівім співацько-танечнім програмі із Земпліна.

ФК Хемлон є в Перемышлю барз знамый і облюблений. Лем у тім році там колектив выступив по третій раз а готує ся на далшы штирі акції, організованы в рамцях проекту безграницной сполупраці. На акції ся окрім домашніх колективів і Хемлону із Словеньска представили ай гості із Мадярьска і України. Юбілантови – ФК „Пжемішл“ іщі раз посыламе сердечны ґратуляції і поздравы.

-р-

СРР продовжує свої активности 4. засіданьом

23 мая 2010 р. буде у своїх активностях продовжувати Світова рада Русинів (СРР) четвертым засіданьом, котре ся одбуде у польській Криніці. Члены СРР будуть на засіданю контролювати повніня резолюції 10. Світового конґресу Русинів (СКР), як і другого і третього засіданя СРР, котры ся одбыли в Руськім Керестурі (Сербія) і у Празі. Мімо того обговорять пропозиції на сформованя вынику Асоціації русиньскых новинарів (АРУН), котра выникне при СКР. Дальшым із пунктів програму будуть економічны заміры і приправа условій на підпору розвою русиньского руху в рамках СКР. До програму засіданя ся дістало і інформованя членів СРР о роботі Московской організації Русиньское землячество Карпатська Русь у 2010 р. Інтерсно буде ай перша діскузія ку змінам Штатуту СКР, яку на засіданю передложыть тайомник Світовой рады Русинів – В. Противняк. Засіданя буде закінчене приятьом новой резолюції СРР.

-л-

▲ Погляд на часть із членів СРР, котры зыйдуть ся на засідані СРР в польській Криніці. Зліва дотрава: М. Бобинець, Україна; Д. Палуґа, Сербія; председа СРР і В. Противняк, Словеньско, выжонный тайомник СРР.

ОПРАВДАНЯ

Важены читателі Інфо Русина, наша редакція была упозорнена од авторів окремых статей, як і од заинтересованых читателів, же в Інфо Русині были выдрукованы дакотры статі правду скреслюючі і непрофесіональні (свойволні) оправлений матеріалів, під котры підписав ся п. Штефан Сухый, котрый був на істый час повірений веджіньом редакції, а пізніше був в редакції як языковий редактор. Веджіня Русиньской оброды (як выдаватель Інфо Русина) заоберало ся тов проблематиков і наслідні, по овіріню оправностей Вашых стяжностей приступіло ку персоналным змінам в редакції, котры ся будуть реалізувати од далшого выданя Інфо Русина, бо проблематика была отворена в часі затворіня нашых новинок. Сучасні мы бы хотіли, таким публічным способом в мені редакції Інфо РУСИН, оправдати ся вшыткым тым, котрых ся то прямо дотыкати і котрых были статі Ш. Сухым позмінены, оправльованы і публікованы в такый мірі, же був в них позмінений змысел автентичности.

Просиме о пробаціня: Петрови Крайнякови мол. за статью Коляда на прясівськым Сідліску III. (опубликоване в IP ч. 1-2 2010), Федорови Барнови за статью Історія Русинів подля „віщих мудерців“ із гавранього гнізда (опубликоване в IP ч. 3-4 2010), ориґінална назва статі (котру Ш. Сухый свойволні змінив) была: Недайме ся баламутити; Іванови Бандурічови за статью Русины самы за себе повідять правду світови (опубликоване в IP ч. 5 2010) і Андрийови Гнатови за статью Нашый оброді уж засвітала двадцятка

(опубликоване в IP ч. 6-7 2010). В непосліднім ряді оправданя належыть і Анні Симковій, о котрій був од автора Ш. Сухого опублікований матеріал під назвов: Мати русиньского театру. Ёй близкы сполупрацівници на тоту статью реаґовали з великым непокойом, де конштатовали, же в статі суть публікованы дезінформації о артїсткі, котры неґують ёй особность, як і цілкову діяльність в театрі. Мы усвідомлюєме собі, же подля новинарьского закона 361/3, одставця В о авторьскых правах, редакція не мать право свойволні, без авторізації автора позмінити назву і змысел статі. Закон позволяє редакції окремым авторам: коротити статі, штілітично їх управити або не публікувати. Змысел статі, котру редакція позмінить, мусить быти проконзултований з автором, а аж по насліднім одсуглашнію може быти статья опублікована. Нашов пріорітов є, так як нас ку тому вяже і закон, подавати Вам правдивы і обективны інформації в чім будеме продовжувати надале. Доказом того, же знаме быти обективны і признати собі хыбы є опублікованя того ознаміня і критікы пошкоджены авторів статей. Вірїме, же і надале зостанете вірны Інфо Русину, бо без вас бы наша работа не мала змысла.

Вшыткым дописователям, котрых ся то дотыкати, даваме можливість, на їх письмову просьбу, выдруковати їх статью так, як она была написана перед ей публікованьом.

Дякуєме за похопіня.
Редакція Інфо Русин

2. сейм організації молоды Русины

Дня 29. мая 2010 в готелі Ко-меко в Старій Любовні ся од 16 год. одбуде 2. Сейм організації молоды Русины (мР). Молоды люде ся на так важну акцію рихтують із великов одповідностей, котров лем потверджують, же діяльство м.Р не є лем о забаві, но і о конкретній роботі. На сеймі буде представлена вырочна справа організації і сумарізація акцій, котры молоды люде організовали. Сейм буде мімо іншого проїднати і цілі організації до будучности, як і активіты на рік

2010. Не буде хыбовати обговоріню плану акцій ку списованю людей у 2011 р. В непосліднім ряді буде сейм пропонувати формы работы, котрыма хоче ослвити молодых людей, жебы ся запоїли до діяльства у русиньскім русі.

Сейм є найважнішым і найвышшым орґаном організації і мать компетенції ку схвальованю змін у організації, як і при проїднованю пропозицій членів мР ку далшому якостнішому поступу работы на полю русиньства.

-р-

ПРО і ПРОТІВ політичній партії - НАШ КРАЙ

У попереднішій виданні Інфо Русина сьме інфорловили о вынику і формованні політичної партії Наш Край, котрій єдним із цілів є глядати спосіб як „збудити“ северовыходный реґіон Словеньска і не охабыти його дале пропадавати до/ соціального, но головно економічного маразму. Мы обіцяли, же в днешнім виданню опублікуєме погляды учасників і ініціаторів. Своє слово дотримуєме, і про обектiвность як і новинарську лояльность выбереме як ПРО так і ПРОТІВ ку даній проблематиці.

С. Лисінова, фото Р. В.

Др. Іван БАНДУРІЧ, член Рады влады СР про народностны і етнічны группы за Русинів і председа РОС-РК в Бардйові.

Заложіня нової політичної партії Наш край не виходить із потреб русиньского жытельства, ані із інтересів Русиньской оброды на Словеньску, котра в своїх Становах мімо іншого уваждать, же є аполітичным здружінном. Єй головным ціллом є оброджованя Русинів і шырїня русиньской культуры. Мій погляд є такий, же найвекшы інтерес заложити політичну партію на народностнім принципі мають люди із проукраїнсков орієнтаційов. Доказом того было і стрітнута обчаньских здружїнь на засіданю в Пряшові (10.4.), де аж 90 % участь із притомных брали заступцови українських здружїнь. За русиньске обчаньске здружїня (РОЗ) був притомный лем єден председа із кількості веце як 17. РОЗ. Мімо того было притомных і 8 членів Русиньской оброды, котры на іднаню заступовали лем свою приватну особу, а не ОЗ. Скоро вшыткы притомны Русины высловили неґативный погляд ку даній проблематиці. Кідь українськы організації на Словеньску мають дяку заложити політичну партію, так їх намагы треба поважовати лем за їх приватны желаня. Што ся тыкать самотного програму політичної партії, так і ту мушу к окремым пунктам высловити свій несуглас, наприклад, в тім, же ВУЦ в Пряшові

не має концепцію розвитку нашого края. Не є правдов, же попливость о економічносоціалны і сполоченьскы потреби края суть реалізованы „протектні“ про окремы реґіоны. Я особні ненавижду тзв. „протекціоналізм“ меджі окремима групами жытельства. Ту я бы увів приклад, а то, же економічна подія в окресі Бардейов є єднака меджі русиньским і словеньским жытельством. Тыж не можу сугласити з тым, же на Словеньску треба обґайовати народностны права людей, котры голосять ся к русиньській і українській народности. Реальность є така, (бісідую з поглядом Русина), же наша русиньска народность має великы можливости свого розвитку, а тыж має такы самы права, як жытели словеньской народности, што впливають із Уставы СР про каждого жытеля на Словеньску. Мы, Русины, поважуєме словеньскый штат за свій рідный, бо історичны судьбы словеньского і русиньского народа суть нелем близкы, но в принципі і єднакы. Словакы і Русины жыли все в сусідстві як і в близкім і братьскім одношіню.

PhDr. Alexander Duleba PhD., politológ, jeden z iniciátorov novej regionálnej politickej strany Náš kraj.

Som presvedčený, že už dozrel čas na založenie politickej strany, bez ohľadu na to ako to dopadne. Ved' všetci musíme uznať, že podpora severovýchodného Slovenska formou investičných stimulov alebo regionálneho rozvoja je minimálna. Zmyslom strany je zmeniť náš kraj, preto sme nastavili taký program,

ktorý sa špecializuje na severovýchodné Slovensko. Politika to je program modernizácie a naša strana bude otvorená každému, no nebude populistická. Chceme priniesť občanom viac pocitu zodpovednosti za seba a za obec a menej očakávaní od štátu. Ved' už prešla dosť dlhá doba nato, aby došlo k zmene politickej mentality. Ľudia si musia uvedomiť, že do svojich rúk treba zobrať zodpovednosť za seba, za obec, mestečko či okres, že sa musia zorganizovať a iba tak dokážu meniť veci. Ďalším dôvodom, prečo sa angažujem pri vzniku politickej strany – Náš kraj je generačná výmena. Severovýchod trpí obrovským migračným odlivom najmä mladých, ktorí odchádzajú za vzdelaním a prácou, no ktorí sa tam však chcú vrátiť. Chcú tomuto reґiónu pomôcť. Nová strana im chce túto šancu dať – aby mali možnosť zapojiť sa do verejného života, aby mali politickú stranu ako nástroj, ktorý im pomôže presadiť ich vlastné videnie budúcnosti svojho kraja. Prioritou bude program nastavený na rozvoj Prešovského a Košického kraja. Ide najmä o okresy, kde je najväčšia koncentrácia najmä rusínskeho obyvateľstva ako: Svidník, Bardejov, Stará Ľubovňa, Medzilaborce, Stropkov, Snina, Humenné, Michalovce a podobne. Ešte by som chcel dodať, že strana bude pre tých, ktorí budú hrdí nielen na to, že sú Rusini alebo Ukrajinci, ale pritom im pôjde o to, aby zmenili doterajšie pomery.

Інг. Ян Допіряк, член ДР РОС

Реґіонална партія Наш край (як я порозумів подля програму) хоче реалізувати свої програмови цілі через парламентны партії, конкретно договорами. Думам собі, же не буде мати фінанції ані силу просадити свій програм. Буде то фурт лем спростредковательска, все просюча ся партія, котру мы, Русины, не потребуєме. Бо програм розвитку Пряшівского краю і одстранїня заostalости лем тяжко дасть ся просадити на реґіоналній і комуначній уровни. Треба, жебы тото рішыв владный програм розвитку, конкретні Влады СР, як і Європской унії. Не розумлю як тоты потреби може просадити партія, котра не буде в НР СР.

ПгДр. Таня РУНДЕСОВА, новинарка, едіторка.

КідьмаťсеверовыходСловеньска досягнути дашто веце, як лем йойканя, нас Русинів, так мусить мати высшы цілі лем як довідити собі на конець свого носа. Батько Духнович ся мусить в гробі обертали, кідь видить, же його Русины ся в третім тисячрічю нигде не посу-

нули і же не докажуть быти горды і зробити „ґесто“. Доказом того, же Русины суть на тільки автономны і в словеньській реалности певні закоріненны, є праві выядрїня спомянутого ґеста, котрым бы проявили векшу толерантность, як Українці. Стріча на семінарі в Пряшові была тзв. лакмусовым папіриком, жебы одкрыла слабшы сторінкы, головні в народностній проблематиці. Заступителі україньской народности то прияли як себепропаґацію, поучіня і велику можливість до будущности. Є то їх візитка - „No comment“. Старша русиньска генерація, котра ту в 90-тых роках выбойовала русиньскы цілі і оброджованя Русинів (за што сердечні дякуєме), жаль переросла в реґресію, а на стрітнуті указала свою убоґость і малость (велика честь дакотрым учасникам). Жаль, тоты люди уж видять лем себе! Тым учасникам, котры видять допереду істо не уткло, же ся одкрывають нова перспектива про Русинів. А тоты, котры не видять аж так далеко, так не знають одділіти нагоду од мулті-етнічного (з пребачінном) борделю. Никда бы ня ненапало, же школованым людьом, буде треба дешіфровати ясны річі. Бо виникаюча політична партія має ясны русиньскы „код“. Ведь чіа то хыба, кідь дахто ані не прочітав програм партії і такой на стрічі шырив блуды, як кідь бы ваджіня маліхерных людей были тоты найголовишы, а притім ані не знають, же смерованя політичної партії має ясны русиньскы цілі. Кідь ся будеме підціньовати на уровень ваджіня (як істы люди на стрітнуті), так то буде як (з пребачінном) сиканя протів вітру. Русины, задумайме ся што хочеме!

Юдр. Петро КРАЙНЯК, довґорічний русиньскый активіста, бывшый говорця Русинькій оброды на Словеньску.

При формованю нової політичній партії хыбить мі ясны русиньскый контекст і русиньска назва. Єднозначні при назві партії бы мало быти, наприклад, Партія русиньской єдноты, Русиньска народна партія і т. д. Тым бы мали

► с. 7

► с. 6

Русины сатисфакцію по Голготі, котру в своїй історії переживали по 1950 р. аж до року 1989.

О. Петро СОРОКА, православыи священник, председа ОЗ Православна Маковица.

Я в повній мірі підпорую виникнутя політичної партії, бо каждый на Словенську мать свое застрішыня, лем мы, Русины, не маме нич! Фурт ся лем дакого боіме і вічні ся дакому просиме. Нова політична партія то може змінити і указыти і іншым партіям, же знаме ся самы формовати і самы в реалности жывота обстати. Партія бы мала быти смерована єднозначні лем на северовыходне Словенсько, бо ту є найвекша біда. Хыбить мі в назві контекст, котрый бы ясні звыразньовав, же є то выходнярьска партія.

ПгДр. Люба КРАЛЬОВА, высокошкольска професорка, неуспішна кандидатка за председу ПСК

Я не підпорую, жебы в назві партії была назва русиньска, што значить, же то не мать быти лем етнічна партія. Вытворіня політичної партії представлять велику потребу про окремы регионы Словенська. Наприклад, до Пряшівского краю іде найвече пінязей, а найслабше то видно. Маме ту найменше ав-

тострад або инвесторів і т. д. Я ся прошу, де суть тоты пінязі? Не є уж конечні на часі з тым дашто зробити? Назва партії Наш край є подля мене найвыстіжніша, бо наш край про наших людей може быти всяди на Словенську. Партія ся мусить замірывать на вшыткы регионы рівнаков міров, ці уж на выход, север або запад Словенська, бо люди всяды потребууть поміч. (Позн. ред. пані Кральова собі істо змылила ей выядряня, бо в ниякім припаді не мож сугласити з тым, же люди мають равнакы регіональны проблемы і же не є розділности в уровни жывота в окремых регіонах і в непосліднім ряді на выходнім Словенську суть найвекшы економічны проблемы).

На задуманя

Із пера Др. Івана Бандуріча

Много даколи і шкодить

К оли єм жив в інтернаті близко при касарнях, скоро каждый вечер вояци по перечітаню росказу походовали а співали пісню „Od Prešova cesta nová!“. І кідь барз люблю співанкы каждого жанру, тотя ся мі одтоды так спротивила, же ей (і кідь є барз шумна) не можу ани чути. Тото уводжу як приклад, бо і в народностнім высыланю із Кошыць ся дакотры пісні барз повторюють. Як: Ты ж мене підманула, Прийшли братя Українці, А чія то хыжа і т. д. Не розумлю, чом не высилають ся співанкы, наприклад, із Співів мойого роду

(было їх веце як 520) або чом во высыланю не чуємо о таких вызначных співаках, як суть М. Железна, М. Слота, М. Шуркалова і т. д. із бардіювского окресу або із іншых окресів нашого регіону? Вельо маме много талантованых співаків. Прошу ся, чом не шыриме нашы русиньскы співанкы і через наймолодшу генерацію? Помагаме їм, або шкодиме в їх дальшій реалізації? А не шкодиме і тым співакам, котрых співанкы аж вельо раз повторюеме? Можеме над тым сплочні подумати!

Забыли мы на наших вызначных людей?

Споминам собі, же кідь я ходив до горожаньской русиньской школы, так школьскы просторы нігда не были без образів

вызначных русиньскых будителів. Тоты образы у нас, школярів, зміцньовали гордость на людей, котры мали заслугы в розвитку русиньской культуры. Є на велику шкоду, же тепер на такы цінны образы, як і на факт, же на Словенську жыють Русины з богатых культуров, забывають директоры школ на русиньскых селах, но і Міністерство школства СР, котре із своїма організаціями додавать школьскы помічники. Я перешов вшыткы школы в нашім, або і в дакотрых іншых окресах, но мімо особенностей словеньской культуры я не видів ани єден образ представителів русиньской культуры. Я не протів того, жебы нашы діти не знали о словенскых особностях, але єм барз неспокойный, же в школах на русиньскых селах хыбують образы наших

вызначных людей, як: А. Духнович, А. Павлович, П. Горйдіч, А. Кралицький і т. д. Смутный є і факт, же уж в споминаных школах я не найшов ани русиньскы книжкы, котры были написаны по 1989 р. Потім не надавайме на велику асимілацію, але задумайме ся над тым фактами, котры мають велике значіня про молоду генерацію, яка не знать практично нич о тім, хто ся заслужыв о велике русиньске оброжджіння.

Ставать ся традиційов надавати на другых, а притім свої силы жертвуеме на неподстатны річі, а вызначны належности нам утікають. Єднозначні мусиме собі усвідомити, же на наших русиньскых діятелів маеме быти горды і мали бы о них знати нелем Русины, но і іншы народности на Словенську.

НАРОДНЫ СПІВАНКЫ, МУЗИКА І ТАНЦЫ РУСИНІВ ВЫХОДНОГО СЛОВЕНЬСКА

(найобсяжніша публікація о жывоті Русинів і їх культуры)

Я к спомянеме мено Іван Чіжмарь, вшыткым нам, котры робиме в области фолклору, є знаме, же іде не лем о співака, який ся інтерпретачно прославив своїма співанками Ей, мам я косу..., Іші млодой незаграли ..., Такой я паробок ..., Коні ся напасли ..., Явор, явор ... А то вдяка народній капелі БРОЛН – (Брненський розгласовый орхестер людовых настроїв) із Брна. Знаме пана Чіжмарья як ай фолклоріста, етнографа, ці фотографа.

Од своей молодости грав на свадьбах. Першы гусли му зробив отець з вербового дерева. На них зазвучала перша співанка: А на меджі черешенька ... Кібы Іван мав зраховати боканчі, які здер при ходжіню за множеством позбераного матеріалу при выкумох, записова-

ню співанок і музыки в русиньській области, може бы їх были і повны міхы. А так як прибывали зморцкы на чалі, прибывало і множество цінного матеріалу, фотографій і планів. Як тото вшытко передати молодій генерації, жебы таким способом незабыла на стовку прекарсных русиньскых співанок? По першій книжці Народне весіля Русинів ся Іванови удало сповнити

дальшій сон – выдана красной і цінной, в ряді уж другой книжкы, котра мать назву: НАРОДНЫ СПІВАНКЫ, МУЗИКА І ТАНЦЫ РУСИНІВ ВЫХОДНОГО СЛОВЕНЬСКА. Вызначну часть той одборной публікації творить фаребна і чорнобіла фотографіцька документація, котра

была найджена при выкумох в терені, кідь ся одбывали фолклорны выступліня і фестивалы в поданю фолклорных тілес, народных капел, солистів, свадьбяных обрядів, але тьж із приватных архівів співаків і музикантів. При каждой фотографії є уведжена локаліта, рік, поменована а автор є уведжений в части реєстру. Книжка обсягує і короткы укажкы, як наприклад фотокопії рукописів, репертоаровых співників і мапы. Додатком ку мнижці є і DVD, котре обсягує запис автентичных людовых співанок Русинів выходного Словенська

з другой половины 20. сторочя з русиньскых сел і локаліт, як: Бенядиківці, Басерівці, Цернина, Дубова, Якубяны, Юркова Воля, Куримка, Крайна Быстра, Ладомирова, Меджілабрыці, Кийов, Камінка, Пстрина, Порач, Розтокы, Свидник, Строків, Снина, Торіскы, Тихый

Потік, Шеметківці. Вышній Миршів, Вышня Ольшава, Вышній Верлих і Вапенік.

Автор Іван Чіжмарь тоту книжку присвячує вшыткым Русинам, котры жывотным осудом суть розтрясены по цілім світі, вшыткым любителям народных традицій, але главні тым, котры при збераню такого цінного матеріалу му красні співаночку заспівали, ці заграли а дакде і затанцьовали. Книжка може послужыти культурним і научным працovníком, народным капелам, фолклорным колективім, студентім, учітелім, просто людьом з области русиньской культуры, освіти і науки. Книжка може быти і інтересным дарунком при розмаітых юбіляях з области розвою русиньского фолклору.

З естетичного боку тотя публікація є шувні оформлена в твердых фаребных досках. Є друкована на квалітнім крейдовім паперю, мать 400 сторінок і буде ся мочи обіднати у самотного автора.

Rusíni a voľby do Národnej rady Slovenskej republiky 2010

Spracovala S. Lysinová

Foto: M. P.

V Info Rusíne č. 8 sme Vám predstavili **Mgr. Milana Pilipa z Bardejova, ktorý sa uchádza vo voľbách do Národnej rady SR o podporu Rusínov na kandidátke SDKÚ-DS s poradovým číslom 95.** Ako sme už uviedli, v dnešnom vydaní budeme pokračovať v rozhovore s mladým ambicióznym kandidátom a predstavíme Vám ho aj trochu inak.

Do parlamentných voľieb vstupujú kandidujúce politické strany predovšetkým so svojimi programami a väčšina jednotlivých kandidátov svoj vlastný program neuvádza, respektíve ho ani nemá vypracovaný. No M. Pilip sa aj napriek tomu rozhodol vytvoriť svoj vlastný program so zameraním na určité špecifiká, t.j. geografiu východného Slovenska, a cieľové skupiny - **mladí ľudia a občania rusínskej národnosti**, ktorým sa chce ako ich zástupca v NR SR venovať. V jeho volebnom programe sa mimo iného nachádza: „**Slovensko má všeobecne veľký nerozvinutý potenciál. Sme krajina s množstvom prírodných a kultúrnych zaujímavostí, avšak úroveň služieb súvisiacich s cestovným ruchom tomu nezodpovedá. Tu vidím aj ďalšie pracovné príležitosti, preto rozvoj tohto sektoru hospodárstva je veľmi dôležitý.**“

Mohli by ste tieto tézy Vášho programu viac konkretizovať?

Slovensko je turisticky veľmi zaujímavá destinácia, región severovýchodného Slovenska nevynímajúc. Máme tu predsa množstvo prírodného bohatstva, územia pod rôznym stupňom ochrany prírody, ktoré sú lákadlom hlavne pre zahraničných turistov. Máme veľké množstvo kultúrnych pamiatok, ako aj zaujímavostí, ktoré sú zapísané v zozname svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO. Obzvlášť severovýchod Slovenska je známy drevenými kostolmi, sú tu historické centrá miest, kaštiele a hrady. Len o hradoch by som vedel rozprávať celé hodiny, keďže je to jedna z oblastí, ktorým sa venujem. Vážim si nadšencov z rôznych

občianskych združení, ktorí sa dobrovoľne, s námahou a bez akéhokoľvek zisku starajú o zrúcané hrady a pomáhajú ich tak zachrániť pred zánikom. Ja osobne mám najbližší vzťah k Zborovskému hradu pri Bardejove. Vytvoril som o ňom internetovú stránku s množstvom fotografií a popisov. To všetko naznačuje, že náš región by mal v oveľa väčšej miere žiť z cestovného ruchu, ako je tomu v skutočnosti. Problémom je však propagácia, teda schopnosť sa dobre prezentovať a predsať, a taktiež úroveň služieb. Otvorene si priznajme, že v tom máme rezervy. Skúsme sa zamyslieť a porovnať si podnikavosť našich susedov v Poľsku. Poliáci vedia zúročiť takmer všetko, niekedy sa to dostáva až do zaujímavých či úsmevných rovín; napríklad vo Wadowiciach, rodisku Karola Wojtyły nájdete takmer na každom rohu stánok s nápisom „Kremówki papieskie“, obľúbený koláč ich rodáka. A môžem potvrdiť, že im to funguje. Veď sme pracovitý národ a mali by sme si viac dôverovať.

Aj keď ste nám už podrobnejšie predstavili Váš predvolebný

▲ M. Pilip (na ľavo) v Múzeu Moderného umenia A. Warhola v Medzilaborciach.

program, no napriek tomu nám nedá aby sme Vás neopýtali (a to aj v mene našich čitateľov): Prečo by ma mali Rusíni voliť práve Vás?

Rusínov by mali zastupovať Rusíni. Preto je mojím momentálnym cieľom čo najviac zjednotiť hlasy Rusínov, aby sa vo voľbách nerozbijali. Volebná matematika nepustí – tu jednoznačne platí, že v jednote hlasovania je sila. Ak sa určitá názorová alebo iná skupina voličov spoločne za niečo postaví, dokáže to presadiť, resp. v tomto prípade posunúť svojho kandidáta. Umožňu-

▲ M. Pilip na výstave Vojenskej techniky v Brne.

je to aj zákon pre voľby do Národnej rady Slovenskej republiky. Kandidátna listina, ktorú zostavila strana nie je definitívna, o jej konečnej podobe rozhodujú voliči preferenčnými hlasmi. **To je dôvod, prečo sa obraciam na Rusínov, aby na kandidátke SDKÚ-DS zakružkovali moje poradové číslo 95.**

V prípade zvolenia sa chcem venovať hlavne trom oblastiam: 1. Ako Východniar sa chcem zamerať na východné Slovensko. Z toho som vychádzal aj pri zostavovaní tiež svojho programu. Poznám svoj

región, viem, aké má problémy, ako tu ľudia žijú a čo všetko by sme tu mohli urobiť, a ešte sme nespravili. 2. **Ako zástupca Rusínov chcem prispieť k z výšeni národného povedomia Rusínov. O to viac, že v nasledujúcom kalendárnom roku nás čaká sčítanie obyvateľstva. Chcem, aby sa ľudia nebáli prihlásiť sa k rusínskej národnosti, resp. označiť rusínsky jazyk ako svoj rodný jazyk. Okrem toho sa chcem venovať rusínstvu ako takému, mám v úmysle vytvoriť miesto poslaneckého asistenta zameraného výlučne na proble-**

matiku rusínstva a na priamy kontakt s Rusínmi a ich inštitúciami. Nie je mi známe, že by mal takto zorganizovanú svoju prácu niektorý zo súčasných zákonodarcov. 3. V konečnom dôsledku sa chcem aj ako mladý človek zamerať na otázky týkajúce sa mladých ľudí, predovšetkým vzdelávanie, financovanie bývania a ďalšie otázky ohľadne zaradenia sa mladých do života, hľadania zamestnania a zakladania rodiny. Sám som absolvoval niektoré z týchto záležitostí, preto viem, kde sú rezervy a čo by mladým ľuďom pomohlo. Preto si dovoľím ešte raz vyzvať čitateľov InfoRusína, ale aj Rusínov a ich sympatizantov všeobecne, aby sa zjednotili pri hlasovaní a aby zakružkovali poradové číslo svojho kandidáta. Aby sa tiež pridali ich rodinní príslušníci, priatelia, kolegovia. Ak ma podporia, ja im garantujem, že tam budú mať svoje zastúpenie.

Pre zaujímavosť ešte uvádzame že Milan Pilip má aj svoju internetovú stránku www.milanpilip.com. Táto stránka ma niekoľko jazykových verzií (anglickú, nemeckú, poľskú, chorvátsku), vrátane dvoch verzií v rusínskom jazyku, jedna je písaná latinkou, druhá cyrilikou. V úvode stránky si zároveň môžete pozrieť aj video z mítingu v jeho rodnom Bardejove, kde vystúpil na tribúne spolu s miestnymi kandidátmi. A my môžeme len potvrdiť, že jeho výstup bol ocenený veľkými ováciami a výraznou podporou jeho rodákov.

A ešte jeden dôkaz toho, že Milan Pilip si získal sympatie aj mladých ľudí, je jeho účasť, ako aj výstup na **2. Rusínskej zábave v Košiciach**. Následne po nej nám prezradil: „Medzi mladými Rusínmi som sa cítil skutočne veľmi dobre. Bez dlhého rozmýšľania sa rozhodli, že ma vo voľbách podporia. Sú pre mňa ďalšou veľkou motiváciou v oblasti rozvoja rusínskeho diania na Slovensku. Uvažujem o členstve v organizácii molody.Rusyny, ako aj o tom, že oslovím aj iných mladých ľudí (prevažne z bardejovského regiónu), aby sa zapojili do aktivít v tejto organizácii.“

Pozn. red.

Konkrétnu analýzu volebného programu, ako aj zaujímavý odkaz M. Pilipa našim čitateľom budeme publikovať v IR. č. 10.

Церков в оковах тоталітного режіму

П. Медвідь, фото: М. Жарнайова

28 априля Грекокатолицька церков на Словенську припомянула собі смутный 60. юбілей тзв. Пряшівського собору, знамого і як Акція „П“, котра мала за ціль тоталну ліквідацію Грекокатолицької церквы в бывшій Чеськословенську.

▲ На одкрыттю конференції были притомны і архієпіскоп Кіріл Василь, секретарь Конгрегації про выходны церквы в Римі, прімастор Пряшова П. Гадярій (всередині) і директор Уставу памяти народа Іван А. Петраньскый (зліва).

З той нагоды Грекокатолицький архієпархіальний уряд у Пряшові ведно з Грекокатолицьков теологічнов факултов Пряшівской універзіты, Уставом памяти народа і польськым Інштитутом памяти народа зорганізував меджінародну наукову конференцію під назвов Церков в оковах тоталітного режіму, яка одбыла ся 27. – 28. априля 2010 р. в Пряшові.

Першыи день участницы зышли ся в будові пряшівського ПКО, знамого і як Чорный орел, де ся перед шістдесятьома роками ціла акція одбыла. З той нагоды вшыткых участників поздоровили – пряшівський грекокатолицький архієпіскоп і метрополіта Словенська владыка Я. Бабяк, прімастор Пряшова П. Гадярій, ректор ПУ Р. Матловіч, директор Уставу памяти народа І. Петраньскый і декан Грекокатолицькой теологічнотой факульты ПУ П. Штурак. Потім уж наслідовали лекції, з котрыма выступило много вызначных людей, як наприклад: архієпіскоп Кіріл Василь, секретарь Конгрегації про выходны церквы в Римі, Віргіл Берцеу, грекокатолицький єпіскоп із Орадеї в Румунську або заступник польского Інштитуту памяти народа Юзеф Марецькый. Першыи конгресовый

день був о 17. годині славностні закінченый архієрейсков літургіей в пряшівській грекокатолицькій катедралі св. Йоана Хрестителя, котрой главным служытельом був владыка Я. Бабяк. На літургії было 18 грекокатолицькых і рімокатолицькых єпіскопів із Словенська і загранича, вызначны особыности з культурного, сплоченського, але і політічного жывота, як першыи президент Словенской

республики М. Ковач, председа ПСК П. Худік, но і далшы вызначны гості. Участь на літургії брало і много священників і вірників.

Другый день продовжовала конференція свою роботу в авлі Грекокатолицькой теологічнотой факульты. В цілоденнім програмі прочітали лекції науковці із Словенська, Чеськой республики, України і Польска. Барз интересны лекції зазвучали, наприклад, од Володимира В. Буреґу із України, котрый говорив о ліквідації Грекокатолицькой церквы на Словенську в світлі документів московських архівів, або од Вітолда Бобрика із Польска, котрый свою лекцію заміряв на розділы і подобности ліквідації грекокатоликів в Польску, на Україні і в Чеськословенську. За Православну церков прияв позваня о. Александер Цап із Православной богословецькой факульты ПУ, котрого лекція на тему Руська православна церков в епосі тоталітного режіму описовала (про зміну) страданя Православной церквы в бывшій Советьскым Союзі.

О конференцію проявило інтерес много людей із різних сфер жывота, што ся проявило і на цілковіи кількості притомных, або і в интересных діскузіях на закінчіню.

▲ Погляд на участників памятной акції в пряшівскім ПКО.

Курсор

П. Медвідь

Слово Курсор походить із латиньского языка. Є індікатором положы (шыпка, білаючий підлінійник..), котрый є зображений на моніторі ПЦ і вказує на місце, на котрім буде зроблена потребна акція, наприклад написаный текст. Але „Курсор“ є одтеперь і назва новой модерной рубрики Інфо Русина, в котрій вам хочеме вказовати интересны домашні і заграничны интернетовы сторінкы, котры суть сотворены Русинами, о Русинах або інакше звязаны із карпаторусиністіков. Віриме, же собі наша рубрика (котра є неодділительнов сучастьов мултіфункчного світа) найде своїх читателів і буде ся вам любити.

Днесь вам до позорности даваме интересну сторінку під назвов **Голосы** – русиньскы, прогресівны, котрых „душов“ є Свідничан **Петер Дерцьо**. Голосы суть у світі интернету уж даскілько років. Їх цільом є маповати культуру, традиції а історію Выходных Карпат і Русинів, котры на тій території жыють, але тыж понукать простор про комунікацію і публікованя властных статей.

При заданю адресы **holosy.sk** вас проведе каждый день нове русиньске „слово, пословиця і смішок“ як і актуальный церковный календарь подля грегоріаньского (грекокатолицький) і подля юліяньского (православный) стілу. На сторінці ся находить много интересных статей, котры суть писаны по русиньскы (сторінка підпорує азбуку) або по словенськы. Находять ся там і такы статі, котры суть публікованы в обидвох языкох. Найактуалінішы статі ся вам зображують на першій сторінці Голосів по заданю адресы в интернетовім браузері. На Голосах можете найты статі із історії, політікы, культуры, русиньскых звыкlostей і обычаїв а розбіґують ся і традичны русиньскы рецепты. Голосы але обясягують і мултімедіальны секції. Під назвов „музыка“ найдете русиньскы, лемківскы і українськы людovy пісні,

награвкы церковных хорів або творчость молодых музичных груп, котрых укажкы собі в MP3 форматі можете выслухати або стягнути до свойого компютера. Другов мултімедіальнов секційов є відеоканал Голосів, де творцьове через youtube.com презентують відеї із різних подій як Славности Русинів, Лемківска ватра ці інакшы интересны акції Русинів у Свиднику, свидницького клубу Голічство, або околіці. Сторінка мать і людový словник Русинів, котрый не є офіційальным словником кодифікованого языка, але збірков слов із русиньскых реґіонів (і вы го можете обогатити). Голосы але не суть сторінков котра, є творена адміністратором. Голосы суть живе, інтерактивне, творене вшыткыма, котры мають о тото интерес, із цільом вытворія комунітного порталу. По выписаню короткого реґістрачного формуляра може каждый нащівник сторінкы выдавати свої статі (як уж было писане – в азбуці і в латиніці), придавати фотоальбумы до фотогалерії, комуніковати із іншыма ужывательями, або посылати приватну пошту. В „Лябданиці“, (так ся называють діскузне форум Голосів) ся находять коментарі ку опублікованым статям.

Також кідь вас интересує, який є традичний русиньскый

поґріб, історія Підкарпатьской Русі або собі хочете подля рецепту зробити напр. печены бандуркы а ку тому слухати Кандрачовців або алтернативный свидницький Чум з баґера із фронтменом О. Кеселіцом, потім істо нащівте сторінку Голосы. А кібы съте ся бояли, жебы вашій позорности неунікла будяка нова статя а хоснуєте як ужыватель популярный **facebook.com**, потім собі Голосы можете найты і там. В статусох будете інформованы о вшыткім, што є на сторінці нове. Наконєць уж лем додаваме, же наша нова рубрика буде о вшыткім русиньскім, руснацькім і лемківскім, што ся находить на интернеті. Зато кідь і вы знате о даякій интересній сторінці, напиште нам о тім до редакції на russka.obroda@kryha.sk а мы ся уж постаряме о добру пропаґацію. А не забудьте на гесло **Курсор!** Каждая пропозиція нас потішыть.

„Naša menšinová politika je lepšia ako Dzurindova“ Na slovíčko s Dušanom Čaplovičom, podpredsedom vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny.

Silvia Lysinová, foto autorky

Podpredseda vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny Dušan Čaplovič 24.4.2010 navštívil severovýchodné Slovensko, kde mimo iného zavítal aj do Svidníka. Exkluzívne pre Info Rusín odpovedal na niekoľko otázok.

Pán podpredseda, čo Vás priviedlo na východné Slovensko?

Veď ja na východ chodievam pomerne často a vždy sa veľmi teším každému stretnutiu s občanmi, pretože mnohé ich názory sú skutočne veľmi zaujímavé a dá sa s nimi pracovať aj v politike. Na dnešnom stretnutí s občanmi dominovali témy sociálnej i národnostnej politiky.

Ako by ste teda zhodnotili menšinovú politiku za 4 roky vládnutia Smeru?

Som presvedčený, že vláda Roberta Fica robí lepšiu menšinovú politiku ako predošlá Dzurindova. Niektoré veci sme nastavili nanovo a lepšie. Predošlá vláda sa sústreďovala len na maďarskú menšinu, čo súčasne napravila. Veľkým príkladom toho je zvýšenie normatív pre všetky menšinové školy, kým doteraz mali vyššie platby na žiaka len školy s vyučovacím jazykom maďarským. Zlepšilo sa aj rozdeľovanie eurofondov a štátnych dotácií. Za bývalej vlády dostala podporu len obec, ktorej starosta bol členom SMK. Rovnako to bolo aj pri podpore podnikania.

Smer vo vláde, ako aj p. podpredseda vlády osobne, majú garantovať pokračujúcu vysokú úroveň národnostnej politiky SR. Aké zásadné riešenia považujete za nutné prijať v SR z hľadiska skutočnej integrácie národnostných menšín do vnútropolitického života SR?

Aj naďalej chceme robiť takú menšinovú politiku, ktorá bude na úrovni stále meniacich sa európskych štandardov. Budeme podporovať existujúci multietnický a multikultúrny charakter našej spoločnosti, také je a také musí byť naše Slovensko. Budeme permanentne bojovať proti všetkým formám rasovej, etnickej, náboženskej a politickej neznášanlivosti.

Chceme vytvoriť podmienky pre zriadenie Úradu pre menšiny v SR,

▲ Vicepremiér SR Dušan Čaplovič pri intenzívnom rozhovore so Svidničanmi.

v rámci zákona o financovaní kultúry vytvoriť podmienky pre financovanie menšinových kultúr. Budeme chrániť a brániť právo človeka, každého občana slobodne rozhodovať o svojej etnickej identite a svojimi rozhodnutiami nebudeme nikoho ani poškodzovať, ani zvýhodňovať, alebo znevýhodňovať. Čo sa týka Slovákov v zahraničí vláda bude naďalej zvyšovať ich podporu v ob-

lasti vzdelávacej, kultúrnej, mediálnej a informačnej prostredníctvom Úradu pre Slovákov v zahraničí, ale aj za koordinovanej pomoci národných inštitúcií, napríklad Matice slovenskej, niektorých ústavov SAV, vysokých škôl a ďalších kultúrnych zariadení. Dôležitú úlohu bude mať aj osobitný rozmer našej zahraničnej politiky, podpory zahraničného rozhlasového a satelitného televízneho vysielania.

Úrad pre menšiny, ktorý uvádzate, nebol doteraz zriadený, čo znamená, že neboli zrealizované niektoré body programu Smeru. Prečo?

Realizovali sa úspešné komunitné centrá, napríklad v Sabinove alebo Prešove. Pri úrade sme boli pod tla-

kom, aby nevznikol iba ďalší úrad. Ku jeho zriadeniu je potrebný dlhší proces, lebo to musí byť dôkladne pripravené, aby sa v ňom zlúčili súčasné úrady a sekcie pre menšiny.

Rusini ale nemajú svoj vlastný štát, čo znamená, že nemôžu mať takú podporu ako iné národnosti žijúce na Slovensku, respektíve ako Slováci žijúci v zahraničí, ktorých

nesklamav a його перший концерт на вихіднім Словенську був повний музики, но ай поетичности а емоцій. У четверь ся на події вычеряли мадырска Агі еш а фіюк (Агі і хлопці) і польска Полудніца. Поляці дістали участників фестивалу до вару своїма піснями, котры суть іншпированы традіцнов музиков середньої Європы а, як гварять членове группы, і „необычайным славяньством“. Група хоснуе інштрументы із різних епох а культур. Неодділительнов сучастьов Полудніці суть вокалы, в котрых ся черяють голосы із выразні розділнов фарбов а остростьов. Їх музика была про слухачів міком етна, тренсу а фольку. Последній концерт першого річника Співаючіх поетів одпрезентовала мадырска Агі еш а фіюк із своїов співачков Агнес

▲ Vicepremiér SR Dušan Čaplovič s autorkou článku.

ako ste už uviedli podporuje naša vláda. Nemyslíte žeby vláda SR mala rusínskej národnosti venovať väčšiu pozornosť a podporu?

Sociálny program je nastavený tak aby vyhovoval všetkým menšinám na Slovensku. Rusíni sú lojálni občania Slovenskej republiky a som presvedčený, že vláda im vytvára také podmienky, ktorými môžu dostatočne realizovať svoje potreby. Výrazne oceňujem rozvoj rusínskej kultúry a veľmi ma potešilo, keď ma riaditeľka Múzea rusínskej kultúry (MRK) v Prešove, O. Glosíková informovala, že múzeum získalo lukratívnu budovu v Prešove a že sa v dohľadnej dobe bude sťahovať do nových priestorov. Veď to je veľký úspech a len málo ktorému múzeu sa také niečo podarí. Z druhej strany ma však mrzí, že naďalej pretrvávajú animozity medzi Rusínmi a Ukrajincami.

Čo by ste odkázali čitateľom Info Rusína?

Aby sa naďalej aktívne zapájali do prezentácie svojho historického a kultúrneho bohatstva vďaka čomu budú môcť úspešne presadzovať svoje potreby v oblasti kultúrnej, či vzdelávacej. A hlavne aby sa dôstojne pripravili na sčítanie obyvateľstva v máji 2010 roku, ktorého výsledky budú mať rozhodujúci vplyv na ich ďalší vzdelávaci, sociálny a kultúrny rozvoj.

РУТЕНІКАРТ ПЕРЕДСТАВИВ „СПІВАЮЧИХ ПОЕТИВ“

-пем-

Музичних фестивалів є на Словенську уж вельо. Але тоты менше, коморнійше, котры суть посвячены алтернативным жанрім ся так часто неодбывають. Русинське обчанське здружіння (ОЗ) Рутенікарт із Свидника ся заміряло на музичных творців, котры нерозвивають успішні лем музичну сторінку своїх пісень, але і тоту текстову. Решпект і почливість ку тым авторім стояли за думков упозорніти на них вытворіньом окремого фестивалу, де бы было мож ся заподівати і текстовов сторінков їх творбы. А так, вдяка фінанчній помочі Вышеградського фонду і інших партнерів, зміцнили русиньскы

културны активісты із своїм ОЗ своїсны а в дньох 28. – 29. апріля 2010 р. зорганізовали 1. річник фестивалу **Співаючі поети**, який ся одбыв в просторах пряшівской літературной кавярні Хрістіянія.

На розбігуючу ся двойдньову акцію были того року позваны лем штирьме інтепреты. Перший день ся представила словенська група Гвозд, котрой творба належить до тзв. андергравного шанзону із поетичными текстами. По уводнім концерті на сцену пришов чеськый пісничарь Вацлав Коубек. Тот ся вказав не лем як якостный співак свого жанру, котрый собі і сам робив гармонійковий цпровод, але меджі піснями ся презентовав як і перфектний речник і поет. Коубек

Бардош Деак. Група є потомком легендарной мадырской группы 80-тых років Контрол чопорт. Участників удивили світовов премеров старого гіту группы Контрол чопорт під назвов Нем ен вадьок (То не ем я), котрый співачка і авторка тексту заспівала по словенськы. На фестивалі было мож купити і бібліофілны, ручні чіслованы книжочки, в котрых ся находять выштыкы тексты пісень котры были на акції презентованы ай із перекладами.

Про інтерес - Рутенікарт є ОЗ, котре ся заподівать різными формами умелецького прояву молодых Русинів і хоче підпорвати культуру на народностні змішаній території. Надіеме ся ведно із Рутенікартом, же в дальшых річничках фестивалу найдуть своє місце і русиньскы репрезентанты „співаючіх поетів“.

Дороги студенты,

із нових структур новинки ся міняють і рубрики. В передній частині IP сьме оновили дитячу сторінку, котра ся буде каждый два тыждні черяти із молодежних сторінок під назвов Калейдоскоп молодых, яка в Інфо Русині дотеперь іщі небыла. Віримо, же публікації о вас і про вас ся вам будуть любити і же будуть про вас великим помічником а головно, же вас через них заведеме ку вашому материнському слову.

Уж теперь ся тишыме на ваши статі, творчость, ці интересны пропозиції ку молодежній сторінці.

Бы сьме невыгынули, як бронтосаврос (Із меджілабірськыма гімназістами)

У кінцьової 1945 році у Меджілабірцях была заложена в історії міста перша середня школа - Штатна руська гімназія. Хоць занедовго была перенесена до Гуменного, пріма

першовоскресіня принадлежить Меджілабірцям. У сучасности тоту штафету науки освіти і культури несе Гімназія з Меджілабірцях. Але де ся поділа бывша руськость із духовности школы. Днесь

бы требало говорити о русинській духовности школы, але ани той досправды у лабірській гімназії не є, хыбаль лем її отрушинки, бо ту екзистує неповинный кружок русинського языка, котрый веде ПгДр. Оначілова, яка з наслідку довготривалої працовної неспособности научалный процес неведе. Также...

Стрічаєме ся із трьома школярьками: Никола Черевкова, Аня Канюхова, Міхаела Ліптакова. Вшыткы із третьой А класы. Здорово реагують, сьме звездавы, прязно оподвідають. Їх планы – неконечны просторы, як у вшыткых молодых людей творчой духовности.

Переходиме на проблем научаня русинського языка в меджілабірській гімназії. Ани една з них на научаня „русинчны“ неходить. Чом ныйт? Родичі сьме проти тому? Ныйт, праві наopak. Неходять зато, же години (уроки) русинського языка сьме невгодні часово установлены. Омного простіша річ бы была, кыбы ціла класа а ай ціла школа ся учіла холем по 1-2 години нашого языка тыжденні. Такы народностны школы із цілковитым множеством учеників над двасти (200) дотує Міністерство школства Словеньской републики 48-ома процентами фінанчных дотацій выше нормы в порівнаню із школами словеньскоязычныма.

Про лабірську гімназію быти народностных школов, единов із середніх на Словеньску, бы значіло не то лем огромный фінанчний ефект, але ай славу народной русинської першости, бо Меджілабірці ся вічні поважовали за централу русинського народного дивганя ся.

Мудры представителі міста, школы і Русинської оброды, подумайте над великов можностьов не то лем школы, але ай над будучностьов розвою русинської інтелігенції. Словеньско нам дават велику можность в облас-

ти школства, ганьбов бы было невыужыти її.

Звідаєме ся гімназіяльных третячок, што собі думают о научаню русинського языка про молодых Русинів. Одповідь є така, же ся то оплатит, бы ся молодеж учіла азбуку, спознавала близше властну історію і духовну культуру. Наконечь о собі вшыткы твердят, же сьме русинськыма патріоткамы.

Аня Канюхова повідає, же хоць її отець є Словак, быв за того, абы у основній школі націвляла научаня русинського языка. Познаня азбуки у латинизованім світі помагат, тады сьме восходной віры- ай православны, ай грекокатолікы а чім веце языків знаш, тількократным чоловіком есь. Тым веце, кідь ся іднат о язык твой родный. Не стратьме го, бо отець Духнович устане із гробу. Аня гварить, же недавно читала красне розповіданя із назвов Апокаліпса, в котрім бронтосаврос повідає своїй жені, абы неохабляла родну природу, бо бронтосавры выгынуть, але бронтосавры непослухала бронтосаврову заповідь і зато выгынули. Тото саме ся тыкат ай Русинів.

А што щі Ані Канюховій вадить? Же через перемины у школьскім розгласі не звучить русинська музика і же популярна русинська музика бы ся мала із Антарктиды конечні вернути до родного краю... і же... Є того много. Молоды люблять музику, популярну найвеце. Але не то молоды. Же была із мамов на ославах МДЖ, де старшы жены плакали, як учули із сцены русинську музику.

Третя з притомных дівчат, Міхаела Ліптакова, притакує со-класничкам, але сама много не-набсідує. Є членков редакційовой рады школьского часопису Штудентське око (ШОК), який уже выходжать у гімназії шестый рік, але лем по словеньскы. Праві із того часопису сьме до наших новинки выбрали дві роботы молодой авторкы(котры будеме на продовжіня публіковати). Їх хысть вас наісто пересвідчіть ай о уровни часопису меджілабірських гімназістів.

Дайме веце вітцівского хліба молодым Русинам а нелем у Меджілабірцях!

Просиме вас о того дбати а зрівно ай організацію Молоды Русини, котрых ту позываме на націву!

Молодежницьку сторінку поладив Ш. Сухий
Авторка ілюстрацій
Яна Бечкова

ОДПОВІДІ НА ВОПРОСИ ІЗ ДІТЬСЬКОЇ СТОРІНКИ, КОТРИ БЫЛИ ВЫДРУКОВАНЫ В ІР Ч. 8.

Бабка і колачі – Главолам

Одповідь:

Внучці стачіть упечі 2 колачі. Бо на кождім мості дала половину колачів мытарьови, то значіть еден колач. Але на кождого мытаря ся шумні за-сміяла і він їй вернув еден колач назад.

Курто, но мудро

- ☉ А чом бы мали живого Америчана похоронити?
- ☉ До ліса ся дасть найдалше забігнути до половини, потім ся уж біжить вонка із ліса.

- ☉ Само собов, наперед треба запалити шваб-лик.

- ☉ Зато, бо Чинянів є веце.

- ☉ Женам, котры немають вшыткы пальці на едній руці, гвариме нормальны жены. Вы бы сьте хотіли мати 20 пальців на едній руці?

Місто на воді, конкурзный вопрос

Одповідь:

Бенаткы – Венеція (Італія)

Predaj posledných pobytov so štátnou dotáciou pre nepracujúcich dôchodcov 179 € len 109 € v hoteli SOREA LUBOVŇA.

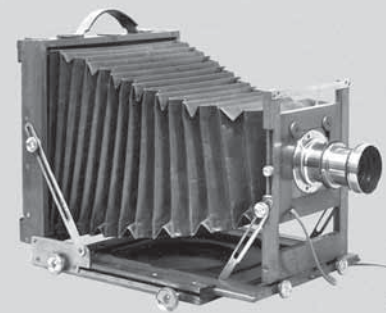
V uvedenej cene je zahrnuté 6 x ubytovanie s plnou penziou a bohatým programom s množstvom výletov počas celého pobytu. **Novinka na rok 2010 – v cene navyše bazén + FYTOTERAPIA.** Okrem dotovaných pobytov sú v ponuke víkendové a relaxačné pobyty.

Tel. 052/43 21751-54, lubovna@sorea.sk

Здружіння інтелігенції Русинів
Словеньска (ЗІРС)

ІНФОРМУЄ І ПОЗЫВАТЬ

13. мая 2010 р. ся у Братіславі одбыла премоера документарного фільму **Josef a jeho bratia** (Йосиф і його братя), котрый выникнув у 2009 р. у сполупраці ЗІРС і Уставу памяті народа із фінанчнов підпоры МКСР. Протагоністы через тот документ вказують на необычну жывоthну історію Йосифа Бобалика, родака із села Луків, (Бардійовского окресу), на позады пересеління – оптації коло 13 000 Русинів на Україну у році 1946.

Реалізацный колектив документарного фільму:

1. камера:	I. Сівак
2. камера:	О. Крайняк
стриганя:	А. Безак
музыка:	П. Маловець
документаріста:	Б. Липіньска
продуцент:	Я. Липіньський
сценар і режія:	А. Главачова

Далшы премоеры будуть:

29. мая 2010 – Біловежа

30. мая 2010 – Луків і Пряшів

ИНЗЕРЦИЯ В INFO RUSINE

Je tu pre Vás od Nového roka 2010 najvýhodnejšia a najlacnejšia inzercia v našom periodiku!

V Info Rusine môžete uverejniť akúkoľvek plošnú a riadkovú inzerciu: - reklama firmy, propagácia predvolebných kandidátov, predaj, nákup, výmena, prenájom, reality, ponuka zamestnania, služby, zoznámenie sa, gratulácia a pod. Ak budete chcieť uverejniť gratuláciu, stačí poslať fotografiu a krátky text s blahopriáním.

AKO INZEROVAŤ?

1. telefonicky na čísle: 051/772 28 89, aj formou SMS na čísle mobil. telefónu: 0918 176 804
2. na e-mailovú adresu: rusinska.obroda@kryha.sk, sekretariat.ros@centrum.sk
3. listom na adresu: Rusínska obroda na Slovensku - Info Rusín, Levočská č. 9, 080 01 Prešov

KOLKO ZAPLATÍTE?

Cenník uverejnenia plošnej inzercie:

Rozmer	Cena v EUR
1/1 strana	50 €
1/2 strany	30 €
1/3 strany	20 €
1/4 strany	15 €
1/5 strany	5 €

Cena za uverejnenie inzerátu v riadkovej inzercii s využitím maximálne 50 slov – 7 €.

Pri uverejnení toho istého inzerátu opakovane 2x za sebou, ponúkame 30% zľavu z celkovej sumy príslušného inzerátu.

Peter Krajiňák
150

Kandidát na poslanca
NR SR za stranu MOST-HÍD
Spolu - Maďari, Slováci, Rusíni, ...

Volte stranu č. 18
s týmto kandidátom!

MOST HÍD
az együttműködés pártja - strana spolupráce

В далшім чіслі Інфо Русина, котрый выйде к 31. маю ся дочітате:

10/2010

Наша юбіланта
Людміла Штецова

10/2010

Меджінародный
фотбаловый турнай
русиньских дітей в Мукачеві

10/2010

4. юн – програм
славностных ослав Дня
Русинів на Словеньску

InfoRUSIN vydáva Rusínska obroda na Slovensku. Realizované s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR- program Kultúra národnostných menšín 2010. Evidenčné číslo: EV 1739/08. Šéfredaktorka: Bc. Silvia Lysinová. Redaktori: Štefan Suchý, Mgr. Peter Medvid'. Jazykový redaktor: Štefan Suchý. Výroba: ADIN. s.r.o., Prešov. Adresa redakcie a administrácie: Rusínska obroda na Slovensku, redakcia INFO RUSIN, Levočská, č. 9, 080 01 Prešov. Tel: 051/7722889, 051/7482776, 0918 176 804. E-mail: sekretariat.ros@centrum.sk, rusinska.obroda@kryha.sk, www.rusyn.sk. Predplátne na rok: Slovensko: 6,64 €, Európske štáty: 12,66 €, mimoEurópske štáty: 18, 66 €. Inzeráty, reklamy, sponzorring preberáme v redakcii Info Rusín, Prešov (budova Daňového úradu, 2. posch.), každý pracovný deň od 12.00 - 16.00 hod. Neobjednané rukopisy a fotografie nevraciam! Publikujeme i názory, s ktorými nie vždy súhlasíme. Za obsah príspevku zodpovedá autor. Info Rusín je distribuovaný aj do novinových stánkov prostredníctvom MEDIAPRESS Poprad, spol. s r.o. (okresy: Stará Ľubovňa, Poprad, Levoča, Kežmarok, Spišská Nová Ves) a KAPA DAB Prešov, spol. s r. o. (okresy: Prešov, Bardejov, Humenné, Medzilaborce, Sabinov, Snina, Stropkov, Svidník, Vranov n/T.).

Rusínska obroda-Info Rusín
Levočská 9
080 01 Prešov 1
"D+4"
4/2007/RPC PO

Platené v hotovosti
080 10 Prešov 10